

Klass: Bivalvia (musslor), **Ordning:** Veneroidea, **Familj:** Tellinidae, **Släkte:** Arcopagia, **Art:** Arcopagia crassa (Pennant, 1777) **Synonymer:**

Kännetecken

Längd upp till 65 mm. Tjockskalig, bucklan precis bakom mittlinjen. Mantelbukt djup, tungformad, riktad snett uppåt- framåt. Periostracum gulbrunt. Insida vit, ofta med orange fläckar. Skalfärgen är oftast gråvitaktig, även om inslag av skärt eller orange kan förekomma. Skalskulpturen är förhållandevis grov och mellan de koncentriskåarna finns fina radiära linjer. Skalen har två huvudtänder omgivna av en främre och en bakre sidotand. I högerskalet är den bakre huvudtanden radiärkluvan i två delar, medan det i vänsterskalet är den främre tanden som är kluvan på detta sätt.

Utbredning och status

Arten förekommer från Nordlands fylke i Norge söderut utmed kusten ner till Norra Nordsjön, Skagerrak och Bohusläns kust och fortsätter via Brittiska öarna söderut till Iberiska halvön (inklusive dess mediterrana kust - arten har i Medelhavet påträffats även vid Sicilien) samt längs Afrikas Atlantkust söderut till Senegal. Dess djuputbredning är sublittoral, ner till ca 150 meters djup, men från svenska vatten är den känd från mellan ca 15 och 30 meters djup. Hos oss förekomst Kosterområdet, vid Bonden utanför Gullmarn och Segelskären. I de kustnära områdena tycks arten ha minskat i numerär under de senare decennierna. Arten tycks ha minskat under senare år, framförallt kustnära.

Ekologi

Arten förekommer i rena eller slamblandade sandbottnar med grov sand, och i skalgrus på djup från ett fåtal meter till ca 150 meters djup. I svenska vatten påträffad på skalgrus från ca 15 meters djup. Musslan ligger, liksom släktingarna nedgrävd i horisontellt läge med vänsterskalet neråt. Holmes observerade att medan inandningssifonen ofta stack upp i vattnet ovan bottenytan såg han aldrig till utblåssifonen. Sannolikt är arten primärt en suspensionsätare, som gör sig av med fekal material i hålrum i den botten där den lever. Ofta nedgrävd 7 cm eller mer under sedimentytan. I övrigt tycks mycket litet vara känt om artens levnadssätt.

Hot

De miljöer arten föredrar, d.v.s. grova sand- och skalgrusbottnar, är ganska ovanliga utmed vår kust och förekommer huvudsakligen i ytterskärgården. Dessa miljöer måste således förbli så ostörda som möjligt. Arten utnyttjas som människoföda på andra håll, exempelvis Iberiska halvön, men hos oss torde mänsklig konsumtion inte utgöra något större hot.

Åtgärder

Sandsugning från strömspolade grova sand- och skalgrusbottnar nedom ca 10 meters djup måste undvikas. Eutrofiering kan möjligen utgöra ett hot mot denna miljö om den leder till ökad sedimentation av fina partiklar.

Övrigt

Etymologi: *Arcus*, Lat., ”båge”; *pagios*, Gr., ”solid, fast, stabil”; släktnamnet *Tellina* (Linnaeus, 1758) i vilket arten ursprungligen placerades, kommer från Dioskorides, vilken med detta namn avsåg ett slags skaldjur, ehuru oklart vilket; *crassus*, Lat., ”tjock, tung”.

Litteratur

- Holmes, N. A. 1961. Notes on the mode of life of the Tellinidae (Lamellibranchia). *J. Mar. Biol. Ass. U.K.* 41: 699-703.
- Jeffreys, J. G. 1863. *British Conchology or an account of the mollusca which now inhabit the British Isles and the surrounding seas*. Vol. II. Marine shells, comprising the Brachiopoda and Conchifera from the family of Anomiidae to that of Mactridae. Van Voorst, London.
- Jensen, A. S. & Spärck, R. 1934. Bløddyr. II. Saltvandmuslinger. *Danmarks Fauna* 39.
- Møller Christensen, J., Larsen, S. & Olesen Nyström, B. 1979. *Musslor i havet*. Wahlström & Widstrand, Stockholm.
- Poppe, G. & Goto, Y. 1993. *European Seashells*. Vol. II. (Scaphopoda, Bivalvia, Cephalopoda). Verlag Christa Hemmen.
- Tebble, N. 1966. *British bivalve seashells. A Handbook for Identification*. British Museum (Nat. Hist.) Willman, R.
1989. *Muscheln & Schnecken der Nord- und Ostsee*. Neumann, Neudamm.

Författare

Hans G. Hansson 2004. © ArtDatabanken, SLU 2005. Fredrik Pleijel och Malin Strand 2016.